

2. Про господарські товариства: Закон України від 19 вер. 1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text> (дата звернення 20.01.2021).

3. Цивільний кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 20.01.2021).

УДК 347 (91)(043.2)

Козирєва В.П., к.ю.н., доцент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЗОВУ В ГОСПОДАРЬСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Варто відмітити, що господарське судочинство є формою захисту порушених (оспорюваних) прав особи, має свої особливості, які, в свою чергу, встановлені та регулюються нормами господарського процесуального кодексу. Проте переходячи до предмету нашого дослідження зазначимо, що заходи забезпечення позову є елементом господарського процесу, який виокремлено в окремий правовий інститут.

Перш ніж зупинитися над дослідженням інституту забезпечення позову, слід нагадати щодо самого поняття забезпечення позову. Під забезпеченням позову розуміється сукупність процесуальних дій, які гарантують виконання рішення суду в разі задоволення позовних вимог [1]. Забезпечення позову допускається як до пред'явлення позову, так і на будь-якій стадії розгляду справи, якщо невжиття таких заходів може істотно ускладнити чи унеможливити виконання рішення суду або ефективний захист або поновлення порушених чи оспорюваних прав або інтересів позивача, за захистом яких він звернувся або має намір звернутися до суду.

Статтею 137 Господарського процесуального кодексу України зазначено, що позов забезпечується:

– накладенням арешту на майно та (або) грошові кошти, що належать або підлягають передачі або сплаті відповідачу і знаходяться у нього чи в інших осіб;

– заборонаю відповідачу вчиняти певні дії;

– заборонаю іншим особам вчиняти дії щодо предмета спору або здійснювати платежі, або передавати майно відповідачеві, або виконувати щодо нього інші зобов'язання;

– зупиненням стягнення на підставі виконавчого документа або іншого документа, за яким стягнення здійснюється у безспірному порядку;

– зупиненням продажу майна, якщо подано позов про визнання права власності на це майно, або про виключення його з опису і про зняття з

нього арешту;

– зупиненням митного оформлення товарів чи предметів, що містять об'єкти інтелектуальної власності;

– арештом морського судна, що здійснюється для забезпечення морської вимоги;

– іншими заходами у випадках, передбачених законами, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [2].

Цей перелік завжди є дискусійним, на що і звертає увагу судова практика.

Так, наприклад, у справі № 911/1695/18 одночасно з позовом було подано заяву про вжиття заходів забезпечення позову шляхом накладання арешту на кошти відповідача у межах суми позовних вимог, що містяться на банківських рахунках відповідача.

Слід відмітити, що забезпечення позову – це сукупність визначених процесуальних дій, причому вони допускаються на будь-якій стадії провадження у справі, як під час подання позову, так і після відкриття провадження.

Тому, у подальшому згадану заяву було доповнено, і позивач просив, крім вжиття заходів забезпечення позову шляхом накладення арешту на кошти відповідача в межах суми заявлених позовних вимог, накладати арешт на майно відповідача - комплекс будівель та споруд, розташований у Фастівському районі Київської області.

На нашу думку, накладення арешту на комплекс будівель та споруд може привести до порушення майнових прав інших осіб, які не є учасниками позовного провадження.

Норма ст. 137 Господарського процесуального кодексу України містить невичерпний перелік заходів забезпечення позову і припис про те, що суд може застосувати кілька заходів забезпечення позову.

Верховний суд України з огляду на зазначені законодавчі приписи і з'ясувавши на підставі аналізу обставин справи та оцінки наявних у ній доказів, вказав, що невжиття заходів, про які просив позивач, може істотно ускладнити чи унеможливити виконання рішення суду, а тому попередні судові інстанції дійшли висновку про існування підстав для вжиття відповідних заходів.

При цьому обов'язкового з'ясування при вжитті заходів забезпечення позову вартості майна, на яке судом накладається (в порядку вжиття таких заходів) арешт, процесуальним законом не передбачено.

В. Мороз вказав, що інститут забезпечення позову також доволі часто є предметом зловживання учасниками справи своїми процесуальними правами, оскільки використовується для безпідставного затягування чи перешкоджання розгляду справи. З огляду на це суду має бути надане підтвердження існування реальної загрози невиконання чи ускладнення

виконання можливого рішення суду про задоволення позову; забезпечення позову має бути обґрунтованим, тобто заявник повинен обґрунтувати, чому невжиття заходів забезпечення може ускладнити або зробити неможливим виконання рішення суду та яким чином; вид забезпечення позову повинен відповідати позовним вимогам у повному обсязі [3].

Отже, заходи забезпечення позову повинні відповідати вимогам процесуального законодавства, зокрема, вимогам розумності, обґрунтованості, адекватності, збалансованості інтересів сторін, а також інших учасників судового процесу, наявності зв'язку між конкретним заходом забезпечення позову і предметом позовної вимоги, доведеності обставин щодо ймовірності утруднення виконання або невиконання рішення господарського суду в разі невжиття таких заходів.

Література

1. Про практику застосування судами цивільного процесуального законодавства при розгляді заяв про забезпечення позову: постанова Пленуму Верховного Суду України від 22 груд. 2006 р. № 9. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/va009700-06> (дата звернення 21.01.2021).

2. Господарський процесуальний кодекс України від 06 лис. 1991 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення 21.01.2021).

3. Мороз В. Забезпечення позову в цивільному та господарському процесі як спосіб зловживання правом. URL: <http://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/zabezpechennya-pozovu-v-civilnomu-ta-gospodarskomuprocesi-yak-sposib-zlovzhivannya-pravom.html>

УДК 346.13(043.2)

Козирєва В.П., к.ю.н., доцент,

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

Вашеняк І.Б., к.і.н., доцент,

Хмельницький інститут імені Блаженнішого Володимира,

ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»,

м. Хмельницький, Україна

СУДОВА ПРАКТИКА ЯК ДЖЕРЕЛО ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА

Визнання судової практики джерелом господарського права є досить актуальним питанням, проте дискусії з цього приводу досі не призвели до вироблення остаточного та єдиного підходу до розв'язання даної проблеми.

Оскільки є велика різноманітність господарських відносин, а закон, як основне джерело права, не завжди може швидко реагувати та передбачувати всі ситуації, що відбуваються в сучасних господарських